

Stane:

Za celo leto K 30—
za pol leta K 15—
za četrt leta K 7.50
za 1 mesec K 2.50

Posamezna številka 80 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuju, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.

Rokopisi se ne vrnejo.

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Štev. 27

Ptuj, 4. julija 1920

II. letnik

Slavnostni dnevi v Sloveniji

Dnevi od sobote do torika so bili za Slovenijo nepretrgan praznik, kakoršnega dosedaj Slovenci še nismo doživeli. Bival je te dni med nami naš regent Aleksander.

Drugo polovico junija so določili, da pride regent v najvažnejše pokrajine, ki so se združile s kraljevino Srbijo v novo Kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Prišel je najprej na Hrvaško. Po vsej poti do hrvaške prestolnice Zagreba je bil regent navdušeno sprejet, vsprejem v Zagrebu je bilo slavlje prve vrste. Iz vse Hrvaške so prihiteli ljudje od plemstva in meščanstva do poljedelca in delavca, od razumnštva do priprostega seljaka, da se poklonijo svojemu mlademu vladarju. Sprejem je bil sijajen in veličasten, kakoršnega znajo prirediti le Hrvati.

Iz Zagreba je imel regent priti za dobre tri dni med nas Slovence. Vedeli smo, da mi Slovenci v ljubezni do nove naše države, do našega vladarja ne zaostajamo za nikomer. Ali ko smo čitali, s kakimi slovesnostmi so sprejeli prestolonaslednika v Zagrebu, smo se nekako bali, da ne bodo naše sile tolike, kolikoršna je naša ljubezen in volja. Po končanih slavnostih pa smemo s ponosom reči, da ni bil regent pri nas nič manj slovesno sprejet. Saj je vodila nas vse pri vsprejemu ona velika ljubezen in spoštovanje in če bi bile zunanje sile morda manjše, je bila pa prisrčnost toliko večja.

O tem se je prestonaslednik sam lahko prepričal ves čas, kar je bival med nami. Že voznja do Ljubljane je jasno pokazala, s kakim navdušenjem je ljudstvo sprejemalo svojega vladarja. Kar pa je nudila bela Ljubljana, se skoro ne da popisati. Kakor mlada nevesta se je okitila in okrasila, da dostojno sprejme svojega vladarja. Domačini so tekmovali, kdo bo drugega prekosil v svojem navdušenju. Ljubljana je hotela

ZLATI GRAD.

Daleč na izhodu za devetimi gorami in desetimi dolinami se razprostira prelepa deveta dežela. Velika je tako, da mora popotnik hoditi devetkrat devet dni, če hoče priti čez njo. Podnebje je tamkaj toplo, mrzlo zimo poznajo samo iz knjig in pravljic. Večinoma je dežela ravna, le na jugu in severu se vzdigujejo visoko proti nebu veličastne gore in le tu in tam delajo lepo obrasli hribi prijetno menjavo. In ker se pretaka po širokih ravninah mnogo rek in bistrih potokov, je zemlja tudi zelo rodovitna. Na njej rastejo vse rastline, kar jih je ustvaril neskončno modri Stvarnik. Zato so pa tudi prebivalci devete dežele srečni in bogati, kakor nikjer drugod na svetu.

Posebno dobro se jim je godilo pod vlado kralja Trdomora. Človek bi bil tedaj lahko mislil, da je čez celo deželo razgrajen ves blagoslov božji.

Ni čuda, da je tkorekoča vse plavalo v

pokazati, da zna ne samo z vsemi častmi vsprejeti svojega gospodarja, nego pokazala je tudi, koliko kulturne sile živi in deluje v njej.

Ni pa se zadovoljil regent, da vidi le naše središče, belo Ljubljano, hotel je videti tudi nekaj več naše domovine. Izbral si je v ta namen Gorenjsko stran z mogočnimi gorami in divnim blejskim jezerom, izbral pa tudi severni del naše Slovenije s temnim Pohorjem v ozadju in belimi Slovenskimi gorami, ktere spaja razcvitajoči se Maribor ob važni planinski reki Dravi.

Kakor se je v Ljubljani zgrnilo na tisoče in tisoče ljudstva, da vidi svojega kralja, tako se je zbiralo tudi ob vsej poti, koder se je vozil prestolonaslednik, na stotine ljudstva, da pozdravi svojega vladarja in mu izkaže svoje veliko spoštovanje.

Tudi mi iz ormoškega in ptujskega okraja nismo hoteli zaostati za drugimi Slovenci. Tudi nas je gnala želja, da vidimo mladega kraljeviča, da mu izkažemo s svojo navzočnostjo čast pa se mu po svojih zastopnikih poklonimo. Dva dolga vlaka smo do zadnjega kotička napolnili, vozeč se v Maribor. Udeležila se je te slovesnosti tudi naša šolska mladina s svojimi učitelji in učiteljicami. V poznih letih se bodo ti otroci še spominjali slovesnega dne, ko je prišel naš regent med nas.

Pomen regentovega prihoda med Hrvate in nas Slovence je velik. Na našo mlado državo preži še polno zavistnih sovražnikov, iz katerih gospodstva smo se srečno iztrgali. Ti zavedni naši sosede so z nestrpnostjo čakali, ali ne bo opaziti morda kje kakega nasprotstva, pa še tako malega, iz kterega bi oni napravili celega slona ter ga izkušali izrabiti v svoje nečedne, sebične namene. Saj dobro vedo, da se nahajajo tudi med nami nezadovoljneži, dobro vedo zato, ker oni podpihujejo in podpirajo te nezadovoljneže. Poznamo te nezadovoljneže tudi mi sami. Lahki in Madžari se trudijo, da bi si pridobili med Hrvati kaj privržencev, in žrtvujejo za to ogromne vsote. Po naših obmejnih krajih pa je še tudi nekaj nezado-

neskončni sreči, zakaj kralj je imel skrbnega in pametnega ministra, po imenu Ljudomila. To je bil pravi oče vsega ljudstva: izogibal se je vojsk, poslal domov vojake, katerih ravno niso potrebovali, skrbel lepo za poduk mladine in za razumno gospodarstvo kmetov, nikogar ni tlačil s prevelikimi davki, a podpiral je rad nesrečneže. Povsod je vladala največja pravica. Slabo je bilo samo za lenuhe, postopače in hudobneže, ker jih ni pustil v ječah pitati, ampak ukazal jih pošteno upreči v vsa javna dela.

Bogastvo se je zmeraj množilo, po celem svetu se je raznesla slava o imenitni deveti državi in še dandanes vedo stari ljudje o njej pripovedovati mnogo lepega.

Srečno ljudstvo je zelo spoštevalo svojega kralja in čez vse ljubilo njegovega ministra. A tudi Trdomar je imel Ljudomila rad, poznavajoč njegova dela in veliko skrb za blagor države. Zvesto je poslušal njegove nasvete in se ravnal po njih, čeravno je bil drugače zelo svojeglaven in je vedno morala obveljati njegova beseda.

Vse je voljno in lahko plačevalo davke.

voljnežev, ki se ne bi radi uživali v nove razmere, ki se težko ločijo od sanj po nemškem nekdanjem gospodstvu. V tesni zvezi so s svojimi somišljeniki onostran državne meje. Od tam dobivajo podporo in vzpodbudo, da hujskajo naše ljudstvo z lažmi proti naši novi državi.

Vsi ti vnjanji sovražniki pa notranji nasprotniki in nezadovoljneži so se te dni lahko na lastne oči prepričali, da je naše ljudstvo, naš narod navdušen za našo ujedinjeno domovino. Prepričali so se lahko, da so izmišljotine in laži, ki jih širijo po svetu, češ da Hrvati, Slovenci ne marajo živeti s Srbi v istem kraljestvu.

Željno so pričakovali naši sovražniki, da bi se pri vladarjevem posetu pripetil vsaj kak mali slučaj proti vladarju. Ker se to ni zgodilo, skušajo svet prevarati z raznimi lažmi, kakor da so odkrili tik pred regentovim prihodom veliko zaroto itd.

Mi vsi pa, ki smo bili priča slavnostnega navdušenja za našega prestolonaslednika, vemo, da to ni res. Nasprotnikovo obrekovanje pa ne bo pri nas omajalo našega zaupanja do našega vladarja in naše ujedinjene domovine, nasprotno, utrdilo bo to zaupanje. Čim bolj se nasprotnik trudi, da nas razcepi, tem tesneje se bomo združili, čim večje sovraštvo hoče pri nas vzbuditi do naše lastne države, s tem večjo ljubeznijo se je bomo oklenili in delali zanjo.

Kraljevič Aleksander v Mariboru.

Ob krasnem vremenu je pozdravil Maribor svojega regenta. Točno po programu so nam javili strelji iz topov kmalu po dvanajsti uri, da se bliža regent Mariboru, temu največjemu mestu ob severni meji naše mlade države. Ptujška mladina je imela prvo priliko pokloniti se junaškemu vladarju ob prihodu v Maribor. Ptujčanom je bil odkazan krasen prostor na južnem delu veličastnega

Vsled tega so se v kraljevi zakladnici kupičili tovari zlata in ogromni kupi srebra. Že zgodaj so prištevali Trdomora k najboljšim vladarjem. Pa samo svetli denar ga ni mogel razveseljevati.

Dal si je zato zidati prekrasne palače in velike gradove, kupoval dragocenosti in vabil gospodo v goste. — Mnogokrat se je dal z dobro godbo (muziko) zazibati v sladke sanje, a še ljubše mu je bilo ubrano petje.

Nekoč pride v glavno mesto znamenit pevec, o katerem so pravili, da je prehodil že ves božji svet. Njegovo petje je bilo tako lepo, da bi ga smeli angelji sprejeti v svoje zборе, prepevajoče večno slavo in hvalo neskončnemu Bogu in glas srebrnih strun njegove harfe donel je toli milo, da bi gotovo ganil najtrše srce.

Tudi kralj je dal poklicati pevca v svoj grad. — Ne da se popisati, kakšno veselje je postalo na dvoru. Vse, od zadnjega služabnika do vladarja samega, veselilo se je krasnega petja in nebeške godbe. Ena vesejlica je sledila drugi. Le Ljudomila, ki je postal zadnje dni zelo žalosten, ni mogel

Dravskega mostu. Zasedla so ga belo oblečena dekleta, držeč ob vsaki strani mostu roznate loke, okrašene z roznatim cvetjem. Na glavi so imela roznate vence, v rokah šopke, z roznatimi traki ovite. Na čelu svojih vrst so nosile lok z napisom „Ptuj.“ Prijezdili so slikoviti jezdec, kraljeva garda. Radovedna očesca belo oblečenih deklic so že med lepimi jezdecami iskala svojega kralja. Takoj za njimi je pridrvel avtomobil, ki je nosil ljubljenegega vladarja. Zadoneli so iz mladih grl navdušeni: Živijo klici. Strokovne učiteljice dekliške meščanske šole v Ptujju so v narodnih nošah z burnim pozdravljanjem ustavile regentov avtomobil. K avtomobilu je pristopila ravnateljica gđna. Šeligova z malo Fermevčevo Dano v naročju. Elza Pihlerjeva, učenka prvega meščanskega razreda, je pozdravila prestolonaslednika z besedami: „Pozdravljen naš knez, jih naš kralj in vladar! Srca Ti damo, sprejmi v dar!“

Izročila mu je šopek, regent se je hvaležno priklonil in vprašal: „Iz Ptujja, kaj ne?“

Mala Dana mu je zaklicala „Živijo naš kralj!“ in mu ponudila kito belega cvetja. Regent se je mali prijazno nasmehljaj in jo vprašal, hočeš, da Te poljubim, mala? Hočeš? jo je še enkrat vprašal. Mala je začudeno odkimala, kraljevič pa jo je nežno poljubil na zlate kodre. Regentov avtomobil je nadaljeval svojo pot, v srcu malih in velikih Ptujčanov pa je ostalo vsihično navdušenje za ljubeznjivega prestolonaslednika. Bila je to krasna slika na Dravskem mostu, visoko nad šumečo Dravo z lepim razgledom na zeleno Pohorje in tja daleč proti Ptujskemu polju. Pred mestnim uradom je pričakovalo regenta zbrano oficijelno zastopstvo, mnogobrojne deputacije in tisoč, in tisočglavna množica. Obširni glavni trg v Mariboru, kakoršnega nima kmalu kako drugo mesto, je bil prenapolnjen navdušenih množic. Pozdravil je prestolonaslednika v imenu mesta gent g. dr. Leskovar, nato pa so se poklonile v slavnostni dvorani mestnega urada prestolonasledniku deputacije Mariborskega, Ptujkega, Slovenjegraškega okraja, s Koroškega in iz Prekmurja. V slavnostnem pohodu se je odpeljal regent po okrašenih ulicah Mariborskega mesta v Narodni dom na obed in od tam na kolodvor, od koder se je odpeljal ob polčetrni uri popoldne z dvornim vlakom proti Beogradu.

Le prehitro so minule urice, ki so bile odločene za regentov obisk Mariborskemu mestu. Vladal je povsod vzoren red in pokazalo se je, da so tudi vsi Mariborčani zvesti in udani državljanji. Navdušeno je bilo razpoloženje množic. S posebnim ponosom in zadovoljstvom pa smo videli korakati zlasti one mučenike, ki so ob izbruhu vojne toliko pretrpeli za svojo slovansko zavest, in one mnogobrojne neumorne narodne delavce, ki so ob prevratu žrtvovali vse svoje moči v obrambo severne meje naše drage Jugosla-

ganiti čudni gost, da, zapazili so celo nekaj svetlih solz v njegovih očeh.

Pri obedu reče kralj pevcu: „Pravijo, da si prehodil ves svet. Ali si že videl srečnejšo in bogatejšo državo, kakor je moja?“

Tujec se je spoštljivo priklonil ter odgovoril: „Veličanstvo, prehodil sem res vse kraje, nad katerimi se razpenja sinje nebo, a srečnejše države kot je tvoja, še nisem videl, pač pa bogatejšo. Daleč tam na zahodu gospodari kralj, čegar grad je pokrit z zlatimi in srebrnimi ploščami. V krasnem vrtu ima tudi veliko drevo, narejeno iz čistega srebra in od njegovih srebrnih vej vise zlata jabolka.“

Po teh besedah se je kralju zmračilo čelo. Ni mu bilo ljubo, da ni on prvi vladar na svetu. Obdaroval je pevca in ga odpravil iz grada.

Več dni je bil žalosten in zamišljen. Potem je ukazal Ljudomila pripeljati k sebi. — „Kaj mi pomaga moje velikansko bogastvo“, mu začne pripovedovati, „kaj častenje mojega ljudstva? Toliko let že vladam srečno, pa še vendar nisem prvi na svetu! — De-

vije. Če tudi sedaj ne sede udobno na prvih mestih, jim je bilo najdragocenejše plačilo za ves njihov trud, ko so smeli na Mariborskih tleh pozdraviti narodnega kralja. Bil jim je to najlepši dokaz, da se niso borili zaman. Slavnostni dan v Mariboru nas je vspodbudil vse k složnemu vstrajnemu delu za našo domovino.

Gospodarstvo.

Prva jugoslovanska tovarna za usnje in čevlje na Bregu pri Ptujju. Po časopisih se širijo napačni pojmi o novoustanovljeni družbi, ki je pod tvrdko „Prva jugoslovanska tovarna za usnje in čevlje na Bregu pri Ptujju“ spravila v obrat poprej Pirichovo, oz. dr. Ettingerjevo tovarno. Podjetje se slika kot židovsko, oziroma kot nemško, ki naj ogroža Ptuj v narodnostnem oziru. Podajamo vsled tega javnosti sledeča pojasnila: Tovarna za usnje na Bregu pri Ptujju je bila last g. Josipa Piricha. Že leta 1916 se je vknjižila za dr. Ettinger-ja, odvetnika na Dunaju, znanega organizatorja usnjarskega kartela, opcijska pravica in zakupna pogodba, glasom katere je bil ta upravičen tovarno vsak čas prevzeti. Po prevratu se je g. dr. Ettinger te pravice poslužil. (Mimogrede bodi omenjeno, da je g. dr. Ettinger priznan strokovnjak za narodno gospodarstvo, njegov sin je služil kot prostovoljec zdravnik v Srbski vojski in je pridobil tudi srbsko državljanstvo.) Na deželno vlado so bili vloženi mnogobrojni predlogi, da se naj razveljavi vknjižena pravica g. dr. Ettinger-ja. Tem predlogom se ni moglo ugoditi, ker je prisilna likvidacija imovine nemških Avstrijcev izključena. Za slovenske kroge v Ptujju je torej nastalo vprašanje, ali naj podjetje kratkomalo prepuste tujcem, ali pa ga skušajo nacijonalizirati. Seveda so se odločili za poslednje. Ustanovila se je družba z omejeno zavezo. V tej družbi so razun dr. Ettinger-ja sami domačini, sicer tudi dva domača Nemca, ki pa delujeta v polnem sporazumu s slovenskimi družabniki za ohranitev podjetja v domačih rokah. G. Dr. Ettinger sam se dobro zaveda, da mora biti pri podjetju zastopana slovenska večina. V tovarni se izdelujejo poleg usnja že sedaj gamaše, torbice in sploh galanterijsko blago iz usnja. Poslednji obrat je pri nas nekaj popolnoma novega, ker še ne obstoji v naši državi tovarna za izdelovanje torbic in usnjenega galanterijskega blaga. Treba je bilo torej dobiti strokovnjake iz inozemstva. Z dovoljenjem vlade je prišlo 10 predelavcev inštruktorjev z Dunaja, ki ostanejo pri nas samo tako dolgo, da izobrazijo domače delavce. Ne gre se torej za nikako stalno naselitev nemškega delavstva, nasprotno, podjetje je interesirano na tem, da se čim preje izvezbajo domači slovenski delavci, ker so ti tuji inštruktoriji za podjetje

narja imam dovolj. Vzami ga, pojdi na jug, ter mi sezidaj na gori Krasna, s katere se vidi daleč v sosedno deželo, veliko grad, ki bo pokrit z zlatim plehom in čigar stene bodo obdane z zlatimi ploščami!“

Minister se žalosten prikloni do tal in reče z milim glasom: „Presvetli kralj! Zlata palača res pristoji tvoji mogočnosti in tvojemu veličanstvu.“

Toda iz južnih delov države prihajajo zelo žalostne novice. Rad bi ti jih bil poprej razodel, pa nisem hotel kaliti tvojega veselja. Že dolgo časa je v spodnjih krajih grozovita suša. Po njivah in travnikih je vse suho in samo ob rekah in vodovodih, kjer škropijo rastline, je mogoče najti kako zeleno bilko. Vsled suše je poginila ljudem skoraj vsa živina, nastala je že tudi huda lakota in njej se je pridružila strašna njena sestra kuga. Neizrečeno mnogo ljudi umira dan za dnevom brez vsake pomoči. Zato sem mislil prositi tebe, presvetli kralj, da bi vporabili nekaj zbranega denarja za podpore nesrečnežev. Treba bi hitro bilo nakupiti živeža za stradajoče, preskrbeti kmetom nekaj

predrage moči. Podjetje se preosnuje v najkrajšem času s pomočjo domačih bank v delniško društvo. Naše banke nam jamčijo za to, da ostane vodstvo delniške družbe v domačih rokah. Ako hočemo ustvariti industrijo, se pa ne smemo obdati proti inozemstvu s kitajskim zidom. Navezani smo na inozemstvo tako glede strojev, kakor glede večakov, ker nam oboje, kaaor znano, primanjkuje. Želeti bi bilo, da se Slovenci zanimajo za industrializacijo naših pokrajin. Podani so vsi pogoji za razvoj industrije. Trudimo se, da dobimo električni tok iz Fale na progi Maribor—Ptuj—Varaždin. Čemu pa nam bo napeljava elektrike, ako ne ustanovljamo zajedno industrijskih podjetij in če vidimo v vsaki tovarni že navarnost za naš narodni obstoj, ako se poslužuje podjetje, če tudi začasno, inozemskih strokovnjakov, ker domačih še ni na razpolago. Z zabavljanjem se pa industrija ne ustvari, treba je vstrajnega dela. Inozemci nam le tedaj ne bodo iztrgali iz rok vodstva pri industriji, ako se vsi Slovenci brez razlike strank združimo pri skupnem gospodarskem delu.

Sajenje tobaka v Sloveniji je dovolila vlada v Beogradu za prihodnje leto. V poštev pridejo le vinorodni kraji, ker je tobačna sadika baš tako občutljiva glede spomladanskega mraza kakor trta. Kjer uspeva trta, uspeva tudi tobačna sadika. V Sloveniji pridejo v poštev Dolenjsko, Bela krajina, vinorodni kraji Spodnje Štajerske in Prekmurje. Sajenje tobaka bo dovoljeno le tistim posestnikom, ki dobe za to dovoljenje od tobačne monopolne uprave. Prošnje je vlagati potom županstev, ki bodo dobile za to posebne tiskovine. Sajenje in gojitev tobačnih sadik se bo vršilo pod nadzorstvom finančnih uradnikov. V Sloveniji se bo gojila pred vsem tobačna sadika, ki daje tobak za pipo. V Srbiji, Bosni in Črnogori gojijo tobačne sadike, ki dajejo tobak za cigarete. S sajenjem tobaka v Sloveniji se nam odpre nov vir dohodkov in odpomore tudi pomanjkanju tobaka za pipe.

Dopisi.

Matura na ptujski gimnaziji. V sredo 30. junija se je vršila matura na naši gimnaziji. Napravili so jo vsi 4 maturanti in sicer Kasper Udo, Lešnik Aleš, Stuhec Bela in Stuhec Irma. Vsi so domačini, prvi, ki so na sedaj naši gimnaziji maturirali.

Ptujski odvetniki. Ko je še živel v Ptujju žioglasni „Štajerc“, imenovan giftna krota, si je ta nadel nalogo blatiti slovenske ptujške odvetnike, jim krasti čas in njima izpodkopavati ugled med ljudstvom. Kakor kaže zadnja številka „Nove pravde“, hoče to dedščino sedaj prevzeti ta list. Sumničji vse odvetnike povprek narodnega izdajstva, in sicer one iste odvetnike, ki so edini vzdrževali de-

živine, poklicati od drugod več zdravnikov in izkopati nove vodovode, iz katerih bi se močila zemlja. Ko minejo nadloge in uime, pa začnemo staviti grad, ki bo na čast tebi in vsej deveti deželi.“

Trdomor se jezno vzdigne in zakliče: „Kaj, tem lakomnežem naj dam svoje zaklade? Nikdar! Trpijo naj voljno udarce šibe božje, ki jih zdaj tepe za njihove prevelike grehe!“

„Pa veličanstvo“, odvrne Ljudomil ponižno, „pomisliti moramo, da je tvoje zaklade zložil narod in da ljudstvo dolgo let ne bode moglo nobenega davka plačevati, ako mu me pomoremo. Če jim pa kraljeva milost danes pomaga, tedaj jutri že lahko vrnejo.“

Kralj ni bil vajeu ugovorov in tudi ne odreči se taki želji, zato zagrmil nad ministrom: „Takoj na pot! V dveh letih mora stati najlepša palača na svetu, drugače ti dam glavo odsekati!“

Ljudomil se zopet globoko prikloni in s solznimi očmi odide.

(Konec sledi.)